

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну**

**СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ СЕРІЇ ГРАФІЧНИХ РОБІТ
У ТЕХНІЦІ ТУШ/ПЕРО**

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

На здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка 13-221 скороченої
групи

Спеціальності: 023 Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Освітньо-професійної програми

Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація

Назарчук Юлія Сергіївна

Керівник к.п.н., доцент Ракович В.В.

Рецензентка: к.п.н., доцентка Алтухова А.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1. Техніка туш-перо як засіб художньої інтерпретації літературного твору.....	
1.1. Історичний розвиток та особливості техніки туш-перо у графіці.....	3
1.2. Аналіз ілюстративних традицій у візуалізації творів Едгара По.....	5
РОЗДІЛ 2. Творчий процес створення серії графічних робіт за мотивами творів Едгара По.....	
2.1. Образно-художня концепція творів Едгара По та їх інтерпретація в серії графічних робіт.....	10
2.2. Етапи створення серії графічних робіт: від розробки ескізів до виконання в техніці туш-перо.....	12
ВИСНОВКИ.....	16
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	18
ДОДАТКИ.....	20

ВСТУП

Визначаючи актуальність нашої кваліфікаційної роботи, зазначимо, що дослідження техніки туш-перо у контексті інтерпретації літературних творів сприяє відкриттю нових можливостей для художнього осмислення літературних текстів. Особливе значення має візуалізація творчого спадку Едгара Алана По, зокрема його твори «Золотий жук», «Чорний кіт» та «Ворон», які є унікальними прикладами поєднання глибокого психологізму, символізму та містичної атмосфери. Техніка туш-перо дозволяє втілити ці аспекти через вишукану графічну мову, здатну передати драматизм, емоційну напругу та символічну насиченість твору.

Створення серії графічних робіт за мотивами творів Едгара Алана По дозволяє глибше зрозуміти їх художньо-образний лад і пропонує нові підходи до її інтерпретації. Техніка туш-перо забезпечує можливості для роботи з контрастом, деталізацією та текстурою, що є важливими для передачі естетики й емоційного впливу твору. Зрештою, це дослідження може слугувати джерелом для вивчення впливу літератури на візуальне мистецтво і збагачення сучасної художньої практики.

Означені фактори підкреслюють значущість і актуальність теми «Специфіка виконання серії графічних робіт у техніці туш-перо» як важливого аспекту в дослідженні міждисциплінарної взаємодії літератури й графічного мистецтва.

Мета дослідження: створення серії графічних робіт у техніці туш-перо за мотивами творів Едгара Алана По «Золотий жук», «Чорний кіт» та «Ворон».

У межах цієї мети було визначено такі **завдання**:

1. Провести аналіз літератури, пов'язаної з проблематикою дослідження.
2. Вивчити особливості техніки туш-перо та її можливості для інтерпретації літературних образів.
3. Визначити основні художні образи, символіку та атмосферу творів Едгара Алана По.

4. Розробити концепцію серії графічних робіт та реалізувати її у техніці туш-перо.

Об'єкт дослідження: процес створення серії графічних робіт у техніці туш-перо.

Предмет дослідження: особливості використання техніки туш-перо для інтерпретації творів Едгара Алана По.

Методи дослідження:

1. Аналітичний аналіз – для вивчення технічних і художніх особливостей техніки туш-перо.
2. Синтез – для визначення ключових образів та символіки творів «Ворон», «Чорний кіт», «Золотий жук».
3. Практичний метод – для дослідження можливостей техніки туш-перо у процесі створення серії графічних робіт.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з двох розділів та чотирьох підрозділів, висновків і списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕХНІКА ТУШ-ПЕРО ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

1.1 Історичний розвиток та особливості техніки туш-перо у графіці

Графіка є одним із видів мистецтва, назва якого походить із грецької мови й означає «писати, дряпати, малювати». Цей напрям вважається базовим для всіх форм образотворчого мистецтва. Основними інструментами вираження художнього задуму в графіці є лінії та штрихи, які створюють контури фігур або предметів. Одним із найдавніших проявів графічного мистецтва є малюнок – саме з нього бере початок розвиток образотворчого мистецтва. Починаючи з епохи Відродження, малюнок починає сприйматися як самостійна форма мистецтва – у вигляді ескізів, етюдів, начерків, виконаних із використанням різноманітних матеріалів: олівців, крейди, сангіни, пера, пензлів, туші та чорнил різних видів. Малюнок належить до традиційних технік і часто служить основою для розвитку інших графічних методів [1, с. 5].

Історично склалося так, що люди виготовляли чорнило з різноманітних речей, таких як рослини, тварини чи мінерали, які вони могли легко знайти поблизу свого дому або обміняти на них у своїй громаді.

Вугільні чорнила – виготовлені з сажі, клею та води, широко застосовувалося в Греції та Римі, але відомо, що воно швидко розмазувалося та тьмяніло.

Чорнило із залізної жовчі – виготовляється із солей заліза та дубильних кислот рослинного походження. Це чорнило продовжують використовуватися і й до нині.

Малювання пером і тушшю – одна з найстаріших художніх технік, відома людству з давніх часів. Перо використовують здебільшого для роботи з тушшю або чорнилом. У східних культурах цей інструмент відомий під назвою «калам». У минулому застосовували як очеретяні, так і пташині пера.

Протягом століть майстри працювали з гусячим, лебединим, а іноді й воронячим пір'ям. Металеве перо, яке з'явилося наприкінці XVIII століття, актуальне і сьогодні.

Основною особливістю малюнка, виконаного пером, є техніка, заснована на лініях і штрихах. Металеві пера дозволяють створювати рівні, тонкі лінії, тоді як очеретяні або пташині дають більш живу, динамічну лінію, хоча поступаються в універсальності. Традиційно перо вставляється в дерев'яну ручку, яка забезпечує зручність у користуванні. Деякі художники користуються поршневыми або кульковими ручками, які дають змогу проводити лінії однакової товщини. Проте, попри зручність таких інструментів, найбільшу художню виразність і технічну гнучкість забезпечують класичні інструменти – металеве перо й очеретяна паличка. Вони дозволяють створювати як найтонші лінії, так і насичені, різкі штрихи.

Туш – це засіб для малювання, який отримав назву від німецького слова «tusche». Виготовляється з поєднання сажі та клею. Існує в двох формах: сухій (у вигляді плиток) та рідкій (у пляшках) [2, с. 8].

Перо як інструмент малювання має великі можливості. Техніка малювання пером потребує виразного зображення. Сталеве перо для виконання роботи може бути різного розміру та різної твердості. Змінюючи натиск можна отримати лінії різної товщини та характеру.

Для малювання пером використовують різноманітні чорнило та туш. Робота може комбінуватися з іншими техніками, наприклад, пензель, олівець, акварель, сепія і т. д. Володіння мистецтвом малювання пером необхідне для роботи в книжковій графіці та офорту [12, с. 1].

Графічна мова в техніці туш-перо виділяється виразністю лінії, штриха, плями. Лінія та штрих часто міняються ролями та доповнюють одне одного, так вони створюють фактуру. Тональна пляма з характером фактурності ж створюється за допомогою штриха. А силуетна пляма, силует – за допомогою заливки площини пензлем.

Біла та чорна пляма, лінія, штрих отримані в результаті графічного зображення дозволяють акумулювати (зберігати, накопичувати) суму вражень тону, кольору, фактури, матеріальності, пластики та ритму, ущільненого чи глибокого простору, об'ємності форми [12, с. 2].

Таким чином, графіка є важливим видом мистецтва, що базується на використанні лінії, штриха та плями для створення художнього образу. Малюнок, як найдавніший вид графіки, є основою для багатьох графічних технік, включаючи малюнок пером і тушшю. Ця техніка, відома з давніх часів, використовує різні види пер та чорнила для створення виразних лінійних зображень з огляду на вищезазначене, техніка малювання пером і тушшю є вдалим вибором для кваліфікаційної роботи, адже вона поєднує в собі багаті традиції, виразність, універсальність та технічне розмаїття.

1.2 Аналіз ілюстративних традицій у візуалізації творів Едгара По

Життя Едгара Алана По, як і доля багатьох митців, було сповнене драматичних подій і внутрішніх суперечностей. Він зазнав як нестатків, так і короточасного матеріального достатку, пережив глибокі розчарування та щирю любов, відчув повне нерозуміння з боку публіки, а згодом – визнання і славу. Його характер також був складним: емоційний, гордовитий, енергійний, проте водночас витончений, чуттєвий, романтичний і навіть шляхетний.

Серед авторів, які пишуть з глибоким змістом і здатні зачепити душу, Едгар Алан По посідає особливе місце. Особисті труднощі, злиденність і похмура вдача, про яку згадували його сучасники, залишили помітний слід у його творах. Його творчість вражає своєю неповторністю, адже в ній постійно відчувається тонка, тривожна атмосфера, що створює відчуття таємничості й внутрішньої напруги [14, с. 1].

Едгар Алан По здобув широку популярність завдяки своїм готичним, моторошним та містичним оповіданням, які стали взірцем для жанру жахів. Він був одним із перших американських авторів, хто серйозно зайнявся

написанням коротких прозових творів і фактично заклав основи детективної літератури. Крім того, По вважається одним із засновників наукової фантастики, зробивши вагомий внесок у становлення цього жанру.

Його творчий шлях був непростим, оскільки він був першим в США широко відомим письменником, який намагався заробляти виключно літературною працею, що часто призводило до фінансових труднощів і нестабільності.

Письменника по праву називають фундатором жанрів детективу, містики та фантастики жажів у літературі Сполучених Штатів і Нового Світу загалом. Також його внесок у розвиток поезії та малої прози – зокрема короткого драматичного оповідання – є не менш значущим [11].

Оповідання Едгара По «Золотий жук» Едгара Алана По, опублікований у 1843 році, – це захоплююча історія про таємниці, скарби та тайнопис. Ця робота поєднує в собі елементи пригод та інтелекту, розповідає про подорож Вільяма Леграна та його одержимість дивним золотим жуком [20].

З того часу було створено безліч ілюстрацій до цього твору, кожна з яких відображала бачення художника та інтерпретацію історії. Перші ілюстрації до «Золотого жука» часто зображували ключові сцени оповідання, такі як: знахідка золотого жука на острові Салліван, розшифровка таємничого пергаменту, пошуки скарбу, захованого піратом Кіддом. Цей твір виділяється тим, що він виглядає як один тип оповідання По, готичний хоррор із божевільними та збентеженими персонажами, але потім перетворюється на щось інше; а саме детектив. Насправді, новела має багато шарів і має кілька прочитань, щоб проникнути в її складність. У «Золотому жуку» є всі мотиви твору Едгара Алана По, ненадійний оповідач і персонаж із серйозним психологічним розладом. «золотий жук» здається розповіддю про божевільня, але натомість виявляється, що Легран не тільки не божевільний, але й свого роду геній, коли пояснює, як він розшифрував зашифроване повідомлення пірата, написане невидимим чорнилом [18, с. 3].

Стиль По в «Золотому жуку» є водночас скрупульозним і яскравим, характеризується детальними описами та розповіддю, яка врівноважує напруження з логічним прогресом. Його твори відображають точний і методичний підхід Лєграна до розгадки таємниці золотого жука, створюючи атмосферу поступового одкровення. Речення По, багаті описовою мовою, дозволяють читачам візуалізувати моторошну самотність острова Саллівана та хвилювання від пошуку скарбів. Тон напруженості та таємничості, підкреслений моментами гумору та легковажності, особливо через забобони та реакцію Юпітера. По викликає ледь помітне занепокоєння, спонукаючи читачів сумніватися в межі між блиском і божевільям, коли вони стежать за криптографічним викликом Лєграна. Історія поєднує в собі захоплюючу природу полювання за скарбами з інтелектуальною суворістю злему коду, що робить «Золотого жука» унікальною розповіддю про інтриги та відкриття [20].

«У новелі «Чорний кіт» спочатку постали таємниці та незрозумілість, а вкінці – мука нечистої совісті за вбивство жінки, яка посміла протистояти у хвилину роздратування. Деграція головного героя-оповідача – пояснювалася його постійним пияцтвом, ненавистю до «двійника» – кота із шибеницею на грудях» [8]. Оповідання «Чорний кіт» насичене символікою різного рівня. Центральним образом є кіт, якого головний герой тримав у своєму домі. Його ім'я Плутон – має глибоке символічне значення, адже пов'язане з ім'ям давньогрецького божества загробного світу, повелителя підземного царства, де панує вічна темрява [6, с. 2].

Більше, ніж будь-яке з оповідань По, «Чорний кіт» найкраще ілюструє здатність людського розуму спостерігати за власним погіршенням і здатність розуму коментувати власне знищення, не будучи в змозі об'єктивно зупинити це погіршення. Оповідач «Чорного кота» повністю усвідомлює своє психічне погіршення, і в певні моменти історії він визнає зміни, що відбуваються всередині нього, і намагається щось з цим зробити, але виявляється не в змозі повернути назад своє падіння в божевілья. Інше популярне уявлення, пов'язане з цією історією – віра в те, що кіт має дев'ять життів; це марновірство

стає частиною історії, коли вважається, що другий чорний кіт є реінкарнацією мертвого Плутона лише з однією незначною, але жахливою зміною – відбитком шибениці на його грудях.

Цікаво, що Плутон був улюбленою твариною оповідача, і протягом кількох років між твариною та оповідачем існували дуже особливі стосунки. Потім раптово (частково через алкоголь) оповідач зазнав значних змін. «З кожним днем я ставав більш примхливим, більш дратівливим, більш незважаючим на почуття інших». По вважав, що людина в будь-який момент здатна зазнати повної і повної зміни особистості та в будь-який момент впасти в стан божевілля. Тут оповідач зазнає такої зміни. Ефект цієї зміни вказується, коли він прийшов додому в стані алкогольного сп'яніння, уявив, що улюблений кіт уникає його, потім схопив kota за горло і ножем для перуку вирізав йому одне око. Цей акт збочення є початком кількох таких актів, які характеризуватимуть «тотальність ефекту», якого По хотів досягти в цій історії [19].

Поема Едгара По «Ворон» була опублікована в 1845 році та стала одним з найвідоміших віршів Едгара Алана По. В ньому розповідається історія людини що оплакує втрату дорогої людини. Раптом з'являється таємничий ворон, який влітає до будинку. Герой ставить ворону питання про своє втрачене кохання, але ворон відповідає «Nevermore». Це слово що ворон повторює у кожній своїй відповіді, що посилює почуття горя і розпачу героя. Ворон у вірші став символом темряви, горя та неминучої смерті. Зв'язок між творчістю Едгара Алана По та воронами пояснюється символізмом цих птахів у його творах. Ворон часто з'являється у його роботах як зловісний провісник чи символ потойбіча та таємничості.

У «Вороні» По досліджує теми смерті й загробного життя, які часто зустрічаються в його похмурій творчості. Ці теми супроводжуються також пам'яттю, втратою і чимось надприродним. Протягом усього твору читач відчуває, що щось жахливе має статися або вже сталося з героєм і його життям [8].

Оповідання Едгара По «Золотий жук», «Чорний кіт» та поема «Ворон» є яскравими прикладами його майстерності у створенні містичної та загадкової атмосфери, глибокого психологізму та символізму. У «Золотому жуці» автор вдало поєднає елементи готичного хорору з детективним жанром. «Чорний кіт» вражає своєю психологічною глибиною та дослідженням темної сторони людської душі. Поема «Ворон» пронизана атмосферою горя, втрати та відчаю. Символ ворона, який повторює слово «Nevermore», стає уособленням неминучості смерті та втрати надії

Отже, творчість Едгара По справила значний вплив на розвиток світової літератури, зокрема на формування таких жанрів, як детектив, наукова фантастика та психологічний трилер. Його роботи стали джерелом натхнення для багатьох письменників, художників та режисерів. Його роботи надихали художників на створення ілюстрацій до його творів, а також на створення власних картин в стилі готичного мистецтва.

РОЗДІЛ 2

ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ СЕРІЇ ГРАФІЧНИХ РОБІТ ЗА МОТИВАМИ ТВОРІВ ЕДГАРА ПО

2.1 Образно-художня концепція творів Едгара По та їх інтерпретація в серії графічних робіт

Творчість Едгара Алана По можна виразити його власними словами: «Я належу до тих, хто наділений силою фантазії і полум'яною пристрастю». Він увійшов в історію американської літератури як поет, новеліст та критик. Його по праву вважають засновником детективного жанру, наукової фантастики, «страшного оповідання», а також попередником символістської поезії. Він став класиком жанру «короткого оповідання».

Образи По дивують своєю реалістичністю і буденністю. Це жах, який став звичним і повсякденним, жах, у якому центральним є персонаж, відчужений від суспільства «нормальних людей». Усі його образи й картини побудовані на органічному поєднанні повної вигадки і ретельної точності, де кожна деталь відіграє свою важливу роль [9, с. 188].

Після публікації оповідання «Ворон» у 1845 році Едгар Алан По здобув миттєву популярність. Також його творчість вплинула на багатьох видатних представників літературного модернізму. Одним із таких був французький поет-символіст Стефан Малларме, який у 33 роки вирішив здійснити переклад знаменитого твору американця. Переклад із ілюстраціями Едуарда Мане (додаток А) був опублікований у 1875 році, але, згідно з даними Публічної бібліотеки Нью-Йорка, не здобув комерційного успіху. Темні важкі плями на малюнках не зовсім відповідають типовому стилю французького художника, але чудово передають динаміку та "осиротілу" естетику, характерну для стилю Малларме та По [22].

Гюстав Доре – один із найплідніших і найуспішніших книжкових ілюстраторів кінця 19 століття, чия бурхлива й химерна фантазія створювала

величезні казкові сцени, які широко наслідували вчені романтики. Створив вражаючі ілюстрації до багатьох класичних творів літератури, зокрема й до творів Едгара По (додаток Б). Його роботи відрізняються особливою експресивністю, драматизмом та майстерністю у передачі атмосфери та настрою. Доре ілюстрував такі твори По, як «Ворон», «Золотий жук», «Чорний кіт» та інші. Його ілюстрації до «Ворона» вважаються одними з найкращих візуальних інтерпретацій цього вірша. Вони відтворюють атмосферу містики, страху та відчаю, яка пронизує твір [17].

Обрі Бердслі – англійський художник-ілюстратор, який працював у стилі модерн. Він відомий своїми витонченими, часто еротичними та провокаційними ілюстраціями. Бердслі також створював ілюстрації до творів Едгара По (додаток В), зокрема до збірки «The Fall of the House of Usher». Віддавав перевагу гротеску та еротиці у своїх малюнках і мав великий вплив на розвиток стилю модерн, хоча дожив лише до двадцяти п'яти років. Він також проілюстрував роботи Оскара Уайльда та Олександра Поупа та допоміг заснувати Жовту книгу. Його ілюстрації до творів По відрізняються особливим стилем, який поєднує в собі елементи готики, символізму та декадансу. Вони передають атмосферу таємничості, жаху та еротизму, яка характерна для творчості По [17].

Окрім вищезгаданих художників, твори Едгара По ілюстрували й інші митці, такі як Гаррі Кларк, Франц фон Байрос, Вірджинія Франсес, Ерпен, Леон П'єр та інші. Кожен з них привносив у свої ілюстрації власне бачення та інтерпретацію творчості По, створюючи унікальні та неповторні візуальні образи. Ілюстрації до творів Едгара По є важливим елементом культурної спадщини, який допомагає краще зрозуміти та відчувати глибину та атмосферу його літературних шедеврів.

2.2 Етапи створення серії графічних робіт: від розробки ескізів до виконання в техніці туш-перо

Визначення теми: вибір теми або сюжетів, для роботи було обрано три твори Едгара Алана По такі як «золотий жук», «чорний кіт» та «ворон» тому що ці твори дозволяють дослідити різні аспекти творчості Едгара По, зокрема його майстерність у створенні детективних історій, психологічних трилерів а також поетичних шедеврів. Кожен із цих творів має свою унікальну атмосферу, проблематику та художні особливості, що робить їх цікавими для аналізу та інтерпретації в серії графічних робіт. Щоб краще зрозуміти атмосферу й ключові образи кожного твору, було проведено візуальне дослідження: аналіз ілюстрацій інших художників, перегляд графічних інтерпретацій схожих тем та збір референсів. На основі цього створено серію ескізів, що відображають первинні ідеї, композиційні рішення та загальну стилістику майбутніх робіт. Починаючи з простих начерків, були застосовані різні варіантами композиції, враховувати формат аркуша, розташування головних елементів, їх розмір та співвідношення між собою. Композиція має підкреслювати головну ідею твору, створювати відчуття динаміки або статичності, напруги або спокою.

Далі ми висвітлимо питання пов'язане з матеріальним забезпеченням для процесу роботи з технікою туш-перо. Папір: лист обирається залежно від багатьох речей таких як вибраний матеріал та техніка роботи, потрібен папір, на якому залишаються чіткі відбитки штрихів, виконаних тушшю. Папір повинен бути дрібнозернистим, щоб перо могло безперервно ковзати по поверхні та не зачіпалась за нього дряпаючи папір. Не можна вибирати глянсовий папір, тому що на ньому туш як правило розмазуватиметься. Це може бути спеціальний папір для графіки, акварельний папір або щільний папір для креслення. Для туші та пера рекомендується використовувати папір щільністю від 120 г/м². Чим вища

щільність, тим менше ймовірність того, що туш буде просвічуватися на зворотній стороні аркуша або розтікатися.

Туш і чорнило – це два види фарбувальної рідини, які використовуються для письма, малювання та креслення. Хоча вони можуть здаватися подібними, між ними є суттєві відмінності. За складом туш виготовляється на основі пігментів (зазвичай сажі або інших речовин) та сполучних речовин (наприклад, смоли або клею), які утримують пігмент у завислому стані у воді, а чорнило це розчин барвника у воді або іншій рідині (спирт, олія). Барвник повністю розчиняється в рідині, на відміну від пігменту в туші. Також туш зазвичай густіша за чорнило, має насичений колір і лягає на папір більш щільним шаром. Після висихання туш утворює на поверхні паперу плівку, яку можна частково видалити або виправити. Чорнило більш рідке, ніж туш, і глибше проникає в папір та не утворює плівки на поверхні, тому його важче виправити.

Вибір пера для роботи тушшю є важливим кроком, адже саме від нього залежить характер ліній. Перо як правило складається з двох частин саме перо металева пластинка з розщепленим кінчиком, яким наноситься туш на папір та тримача ручка, в яку вставляється перо для зручності використання. Перо виготовляють з різних металів, таких як сталь, бронза, латунь, іноді навіть золото. Матеріал впливає на гнучкість пера та його стійкість до корозії. Тримач може бути дерев'яним, пластиковим або металевим. Існує безліч видів металевих пер, кожен з яких має свої особливості та призначений для певного стилю гострокінечні пера для тонких, чітких ліній, ширококінечні пера для широких, декоративних ліній, пера з різною шириною розщепу для створення ліній різної товщини.

Переваги: гнучкість дозволяє змінювати товщину лінії залежно від натиску, забезпечують точний контроль над лінією та при правильному догляді можуть служити дуже довго.

Недоліки: вимагають практики для досягнення гарного результату, також необхідно регулярно занурювати в туш та регулярно чистити від залишків туші.

Додаткові матеріали: олівець, гумка, пензлик, ручка.

Після збору візуального матеріалу та розробки попередніх ескізів було розпочате безпосереднє виконання серії графічних робіт.

1. Розробка ескізів та композиційного рішення

На першому етапі виконується серія композиційних начерків на меншому форматі. Це допомагає визначити основні прийоми в роботі: штрих, пляму, використання пензлика тощо. Створення варіантів з різним розташування головних елементів, їх розміром і співвідношенням. Композиція має підкреслювати ідею твору та передавати його атмосферу.

2. Підготовка формату та перенесення ескізу

Після визначення фінального варіанту композиції готується робочий аркуш. Потім олівцем наноситься основний контур композиції, зберігаючи легкість ліній, щоб уникнути зайвих позначок під час подальшої роботи тушшю.

3. Початок роботи з матеріалом нанесення великих плям

Перший етап роботи з тушшю – створення основних плям фону за допомогою розведеного чорнила. Це дозволяє задати загальну тональність роботи, визначити головні акценти та контрасти. Важливо наносити туш поступово, даючи їй просохнути перед наступними шарами.

4. Нанесення основних тіней та початок роботи зі штрихом

Далі опрацьовуються основні плями та великі тіні. На цьому етапі починається робота зі штрихуванням, яке додає зображенню глибини й деталізації. Важливо контролювати насиченість чорнила і дати роботі до кінця висохнути, щоб уникнути розмиття чітких ліній нанесених пером а також за для уникнення псування та деформації паперу.

5. Узагальнення та деталізація

Завершальний етап – активна робота штрихом та плямою, уточнення форм і деталей. Тут додаються акценти, поглиблюються тіні, узагальнюються великі маси та підкреслюються дрібні елементи.

Головне – не перевантажити зображення деталями, зберігаючи баланс між контрастом і пластикою форми.

Створення серії графічних робіт у техніці туш-перо – це процес, що вимагає ретельного планування та послідовного виконання. Від початкових ескізів до фінального штрихування важливо продумувати кожен етап включно з технічними прийомами та зберігати баланс між деталізацією й загальною виразністю композиції.

Отримані результати демонструють, що туш-перо є потужним засобом художньої виразності, що дозволяє передати атмосферу літературних творів через графічні засоби.

ВИСНОВКИ

У рамках кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне дослідження специфіки виконання серії графічних робіт у техніці туш-перо, проведено аналіз літературних джерел і практичних матеріалів творів Едгара Алана По. Дослідження охопило історичний розвиток та особливості техніки туш-перо, аналіз ілюстративних традицій у візуалізації творів Едгара По, а також творчий процес створення серії графічних робіт.

Результати дослідження підтвердили актуальність теми, у ході дослідження було розглянуто історичні аспекти розвитку техніки туш-перо, її особливості та значення в графічному мистецтві. Аналіз літературних джерел показав, що ця техніка є універсальним засобом художньої виразності, який дозволяє передавати атмосферу та зміст творів. Під час виконання серії графічних робіт проведено дослідження різних підходів до роботи з технікою туш-перо, штрихуванням, розмивкою туші та іншими виразними засобами. Було створено ілюстрації до творів Едгара Алана По, в яких застосовані різні прийоми цієї техніки для передачі драматичного ефекту та глибини образів, поєднання штриха, плями й контрасту дозволило створювати виразні ілюстрації, що підсилюють емоційний вплив тексту.

За результати дослідження техніка туш-перо є чудовим засобом для художньої інтерпретації літературних творів, зокрема творів Едгара По. Аналіз ілюстративних традицій показав, що візуалізація творів письменника має багату історію та різноманітні підходи. Творчий процес створення серії графічних робіт дозволив на практиці застосувати отримані знання та навички. Техніка туш-перо може передати драматизм, емоційну напругу та символічну насиченість творів письменника. Творчий процес створення серії графічних робіт вимагає глибокого аналізу літературного твору та вміння передати його образно-художню концепцію.

Таким чином процес виконання творчої роботи за мотивами містив такі етапи:

1. Розробка ескізів та композиційного рішення.
2. Підготовка формату та перенесення ескізу.
3. Початок роботи з матеріалом – нанесення великих плям.
4. Нанесення основних тіней та початок роботи зі штрихом.
5. Узагальнення та деталізація.

Для реалізації цих етапів було здійснено ґрунтовне дослідження, що охоплювало аналіз технічних і художніх особливостей техніки туш-перо, її історичний розвиток та специфіку в графічному мистецтві. Вивчення образно-художньої концепції творів едгара алана по, зокрема таких творів як «ворон», «чорний кіт», «золотий жук» дало змогу визначити ключові образи, символіку та настрій, які були синтезовані в інтерпретації серії графічних робіт у техніці туш-перо. практичне опрацювання засобів виразності техніки дозволило створити серію ілюстрацій, що поєднують традиції класичної графіки з художнім баченням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ВИРАЗНІ МОЖЛИВОСТІ ГРАФІЧНИХ ТЕХНІК В РОБОТІ НАД КНИЖКОВОЮ ІЛЮСТРАЦІЄЮ. – Херсон, 2020. – 5 с.
2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ до лабораторних завдань з дисципліни «Робота в графічних матеріалах» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 022 «ДИЗАЙН» спеціалізації «Графічний дизайн». – Черкаси, 2018. – 8 с.
3. По Е. Ворон. – Харків : Фоліо, 2021. – 80 с.
4. По Е. Золотий жук. – Київ : Фоліо, 2020. – 120 с.
5. По Е. Чорний кіт та інші історії. – Київ : Знання, 2019. – 256 с.
6. Расовська О. Тема бакалаврської роботи: «Образи-символи у новелістиці Е.А. По та М. Яцкова»: Науковий керівник Г.Д. Левченко, кандидат філологічних наук, доцент. – 2 с.
7. Шевченко І.В. Символи та образи в поемі Едгара По «Ворон»: курсова робота. – Маріуполь, 2020. – 7 с.
8. Аналіз новели Едгара По «Чорний кіт», «Провалля», «Маяк», «Лігея». URL:
https://pidru4niki.com/17760613/literatura/analiz_novel_edgara_po_chorniy_kit_provallya_mayatnik_ligeyya (дата звернення: 19.01.24).
9. В Інтернеті з'явилося видання «Ворона» Едгара Алана По, ілюстроване Едуардом Мане. URL: <https://artukraine.com.ua/n/v-interneti-zyavilosya-vidannya-vorona-edgara-alana-po-ilyustrovane-eduardom-mane> (дата звернення: 18.02.25).
10. Волошин В. «Ворон» Едгара По як символ. URL:
http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25295/1/60_Voloshyn.pdf (дата звернення: 10.03.25).

- 11.Захоплюючий світ Едгара Аллана По. URL:
<http://lib.pnpu.edu.ua/novyny/2440-zahopljujuchij-svit-edgara-allana-po>
(дата звернення: 12.01.24).
- 12.Літературні матеріали для студентів. URL: <https://e-tk.lntu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11817> (дата звернення: 12.01.24).
- 13.Символізм поеми Едгара По «Ворон». URL:
<https://psychologer.com.ua/voron-symbolizm/> (дата звернення: 12.01.24).
- 14.Стаття про поеми Едгара Аллана По. URL:
<https://library.ust.edu.ua/uk/article/511> (дата звернення: 17.02.25).
- 15.Beardsley's Poe. URL:
<https://www.theparisreview.org/blog/2015/08/21/beardsleys-poe/> (дата звернення: 10.03.25).
- 16.Ink activity. URL: <https://www.nps.gov/articles/ink-activity.htm> (дата звернення: 17.02.25).
- 17.Paul Gustave Doré. URL: <https://linesandmarks.com/paul-gustave-dore-observations/> (дата звернення: 10.03.25).
- 18.Poe's Hidden Gem: «The Gold Bug». URL:
<https://michaelmacherablog.com/2024/06/08/poes-hidden-gem-the-gold-bug/> (дата звернення: 20.02.25).
- 19.Summary and analysis of The Black Cat by Edgar Allan Poe. URL:
<https://www.cliffsnotes.com/literature/p/poes-short-stories/summary-and-analysis/the-black-cat> (дата звернення: 20.02.25).
- 20.Summary of «The Gold Bug» by Edgar Allan Poe. URL:
<https://celsius233.com/onlysummary/book-summary/english/fiction/adventure/the-gold-bug-edgar-allan-poe-1843/>
(дата звернення: 18.02.25).
- 21.Symbols and Images in Edgar Allan Poe's Poem «The Raven». URL:
<https://www.litcharts.com/lit/the-raven/symbols> (дата звернення: 25.02.25).

22. The Raven: Symbols. URL: <https://www.coursehero.com/lit/The-Raven/symbols/> (дата звернення: 17.02.25).

ДОДАТОК А

«Ворон» Едгара По, ілюстрований Едуардом Мане

ДОДАТОК Б

«Золотий жук» «Ворон» Едгара По, ілюстрований
Гюставом Доре

ДОДАТОК В

«Чорний кіт» «Вбивство на вулиці морг» Едгара По, ілюстрований
Обрі Бердслі

